

FI lausuntopyyntö VV

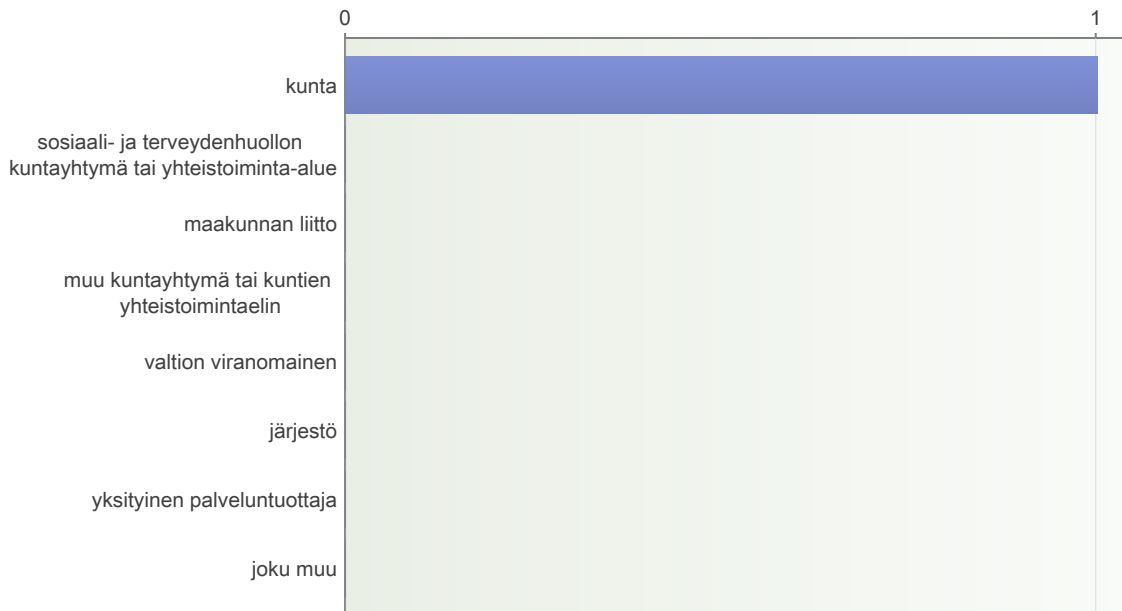
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Akaan kaupunki	Satu Kari	perusturvajohtaja Elina Anttila, elina.anttila@akaa.fi, 040 335 4270	30.3.2017	Akaan kaupunginhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

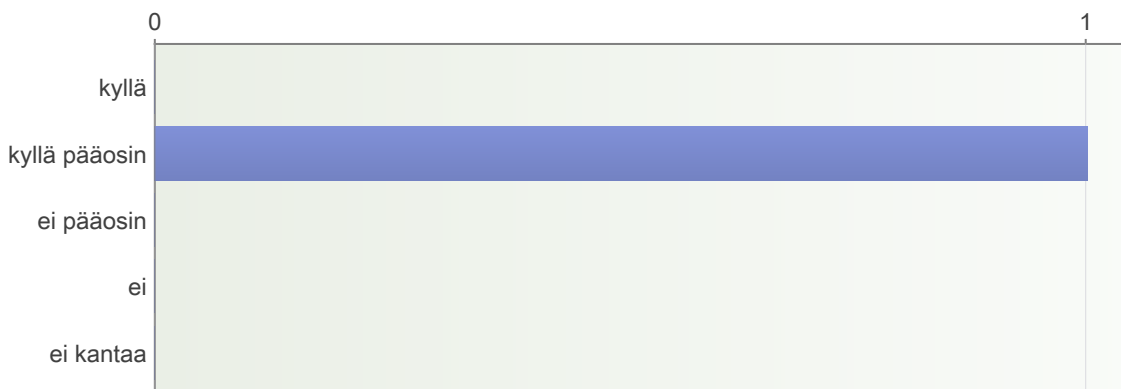
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Taloudellista säästöä ja terveyserojen kaventumista voidaan saada aikaan vahvistamalla perusterveydenhuoltoa siirtämällä sinne jo olemassa olevia resursseja erikoissairaanhoidosta. Näin potilaat saavat asiantuntevia palveluja lähipalveluina. Lakiesityksestä tämä ei mitenkään keskeisesti käy esille, vaan korostetaan valinnanvapautta. Valinnanvapaus luo tietenkin asiakastytyvyyttä, mutta ei välttämättä ollenkaan johda terveyserojen kapenemiseen eikä taloudellisiin säästöihin. Valinnanvapauden toteuttamisessa on myös riski alueellisen kilpailun vääristymän ja eriarvoisuuden syntymisestä ja pahimmillaan valinnanvapaus luo mahdollisuuden palveluntuottajien keinottelulle. Esetetty malli kaipaisi selkeyttämistä ja yksinkertaistamista ja sen käyttöönotto olisi parasta toteuttaa kokeiluilla ja piloteilla.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

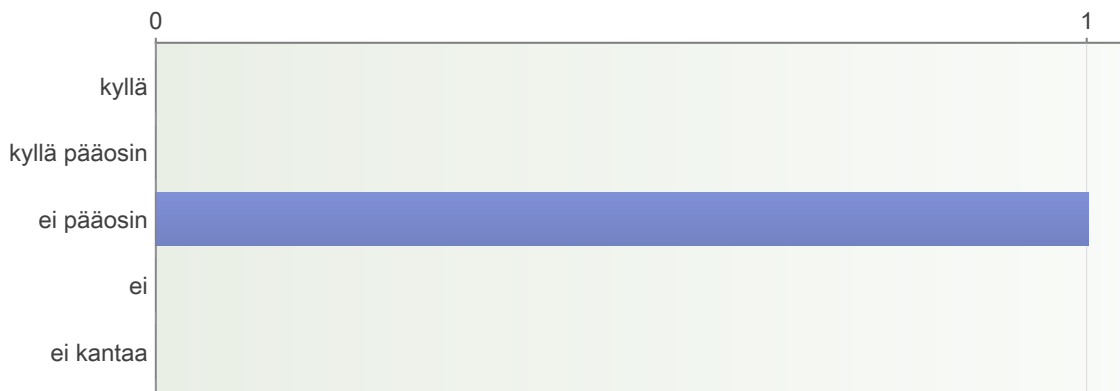
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pääosin kyllä, mutta suuri huoli on siinä, että todellinen sote-integraatio sujuvine palveluketjuineen jää toteutumatta valinnanvapauden kustannuksella. Rajapinta perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välille on jämässä, koska perusterveydenhuollon palvelut ovat pääsääntöisesti yhtiötettyjä palveluita ja erikoissairaanhoidon palvelut maakuntien liikelaitoksen tuottamia palveluita siten sijaiten todellisuudessa eri organisaatioissa samasta järjestäjästä huolimatta. Niin ikään sosiaalipalveluiden integraatio uhkaa jäädä teoreettiseksi. On myös epätodennäköistä, että markkinoita syntyisi kaikille alueille tasaisesti, joten valinnanvapauden toteuttaminen ei välttämättä kaikkialla ole mahdollista. Esitettävä malli on monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava. Valinnanvapaus voi johtaa epätarkoituksenmukaisiin valintoihin, jos asiakkailla ja potilailla ei ole saatavilla riittävästi ymmärrettävää tietoa sote-palveluista valintansa perusteeksi.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen nykyisessä muodossa olemaan jää suuri uhka palveluiden eriarvoisesta alueellisesta jakautumisesta. Vaarana on, että asutuskeskusten ulkopuolella todellista valinnanvapautta ei ole. Myöskään lakiesityksestä ei käy ilmi, miten potilaan mahdolliset matkakustannukset korvataan hänen valitsemiinsa palveluihin. Asiakkaan pitäisi osata arvioida oma tilanteensa ja valittavina olevien vaihtoehtojen erot voidakseen valita tarkoituksenmukaisesti. Mikäli tämä ei onnistu olisi saatavissa oltava asiantuntijan apua ja neuvontaa.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

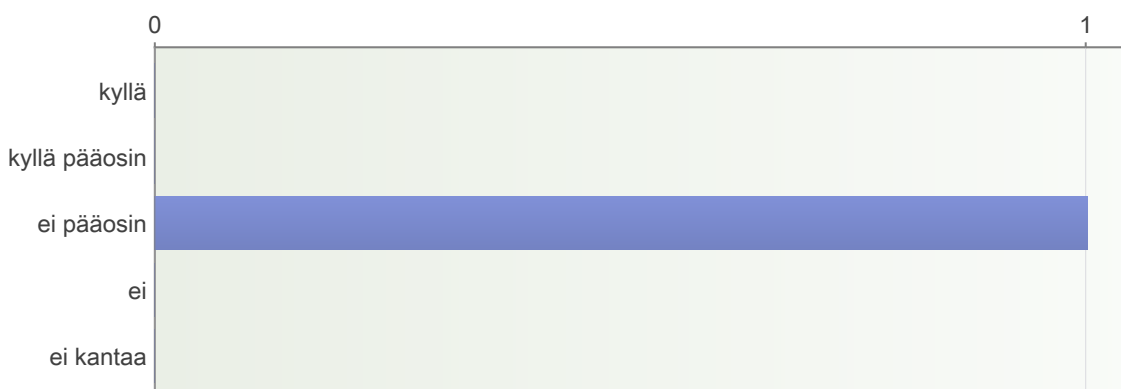
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Yhteensovitetut palvelut onnistuvat maakunnan liikelaitoksen ohjauksessa sekä osittain myös sote-keskusten myöntämien maksusetelien turvin. Asiakslähtöisyyden tulisi olla keskiössä palvelujärjestelmän rakentamisessa ja siten lainsäädännössä tulisi olla palveluntuottajille vahvemmat velvoittavat määräykset palveluintegraation toteutukselle. Erityinen huoli palvelujen yhteensovittamisesta on lapsi- ja perhepalveluissa sekä päihde- ja mielenterveyspalveluissa, jossa monimutkaisia ongelmia on ratkottava laaja-alaisesti asiantuntijoiden yhteistyöllä. Valinnanvapauden toteuttaminen voi hajottaa asiakkaan palvelukokonaisuuden liiaksi.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

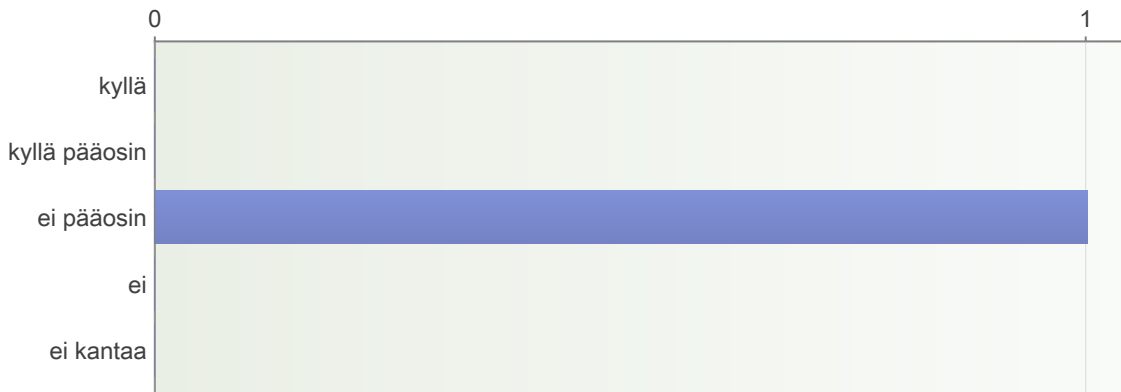
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Malli rajoittaa maakunnan oikeutta päättää palvelujen tuotantotavasta eikä se voi ohjata palveluja kokonaisuutena, mikä vaikeuttaa kustannussäästöjen toteuttamista. Valinnanvapausmalli tarjoaa pahimmillaan mahdollisuudet keinottelulle suurissa asutuskeskuksissa, joissa palveluntarjoaja toimii jo työterveyspalveluiden tuottajana osittain samalle asiakasryhmälle saaden myös sote-keskuksen kapitaatiokorvauksen. Tällöin kilpailu ei ollenkaan toimi toivotulla tavalla, vaan on omiaan lisäämään kansalaisten eriarvoisuutta ja terveyseroja. IT-kustannukset ovat myös vaarassa kasvaa erilaisten järjestelmien yhteensovittamisen vuoksi. Keskeistä olisi valtakunnalliset sote-IT-palveluyksikön perustaminen ja saman potilastietojärjestelmän käyttö Suomen alueella. Näin taattaisiin IT-kustannusten aleneminen.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittäväällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

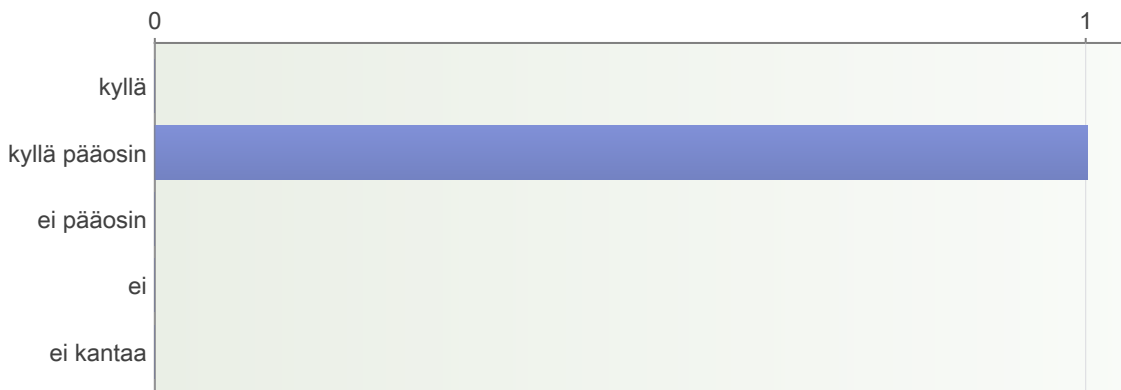
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksessä esitetyllä tavalla toimittaessa on jopa todennäköistä useiden palveluntarjoajien keskittyminen asutuskeskuksiin luoden ylitarjontaa ja epätervettä kilpailua ja toisaalta harvaan asuttujen seutujen jääminen yhden palveluntarjoajan varaan. Tämä ei vähennä terveyseroja, ei paranna palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta ja siten demokratia ei todellisuudessa pääse toteutumaan.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

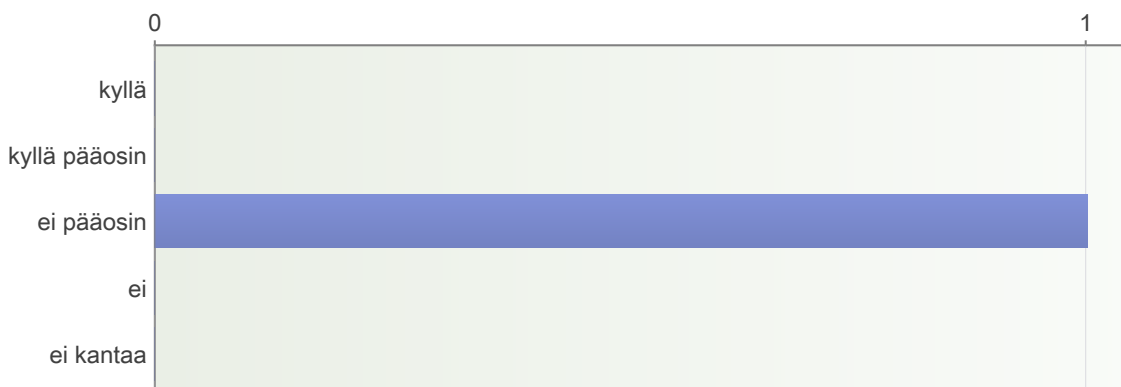
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ongelmana on mahdollinen alueellinen eriarvoistuminen. Valtakunnallista ohjausta esitettyssä lakiluonnoksessa on aivan liian vähän. Uudistus luo mahdollisuuksia palveluinnovaatioille, mutta valinnanvapaus tuo myös mukanaan ennakoimattomuutta, mikä saattaa vaikuttaa innovaatioiden toteuttamiseen.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

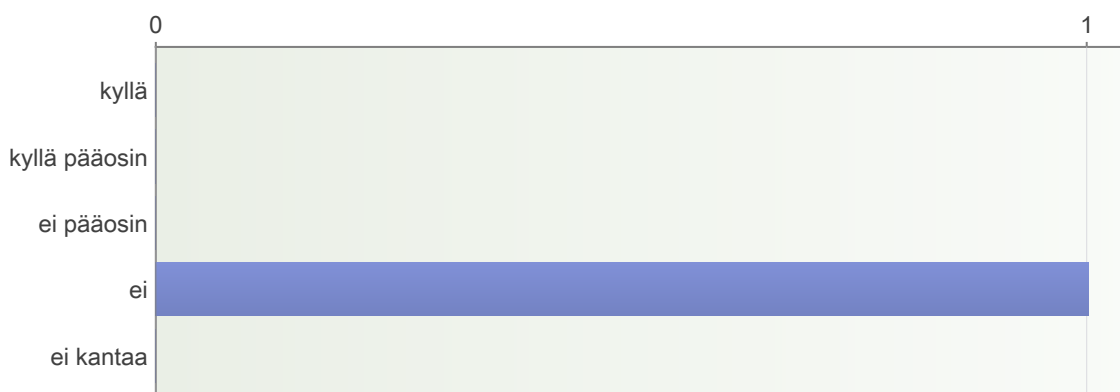
- Laajennettuun perustason esitetään kuuluviksi asiakkaan tilapäisesti ja lyhytaikaisesti tarvitsemat sosiaalihuoltolain 14 § 1 momentin mukaiset palvelut. Sosiaalipalveluja tarvitsevan asiakkaan kohdalla on kuitenkin vaikea arvioida, milloin sote-keskukseen hakeutuva asiakas on lyhytaikaisen ja tilapäisen avun tarpeessa ja milloin palvelun tarve on pitkäaikaista.

Sote-keskuksille annettaisiin oikeus tehdä näiden palvelujen osalta hallintopäätökset. Epäselvää on, olisiko sote-keskuksen annettava lyhytaikaisia palveluja asiakkaalle myös maakunnan liikelaitoksen tekemän palveluntarpeen arvioinnin perusteella. Palvelujen erottaminen ko. tavalla lyhytaikaisiin ja tilapäisiin ja toisaalta pidempiaikaisiin on epätarkoituksenmukaista ja voi johtaa päällekkäisiin palvelurakenteisiin ja hidastaa oikeanlaista avun saamista.

Säännös jättää maakunnalle mahdollisuuden määritellä suoran valinnan palvelujen sisältöä tarkemmin omissa sopimuksissaan palveluntuottajien kanssa, ellei pykälään liittyvää asetuksenantovaltuutta käytetä. Alueellisiin markkina- ja muihin olosuhteisiin liittyvä maakuntien itsehallinnon mahdollistaminen suoran valinnan piiriin kuuluvien palvelujen määrittelemisessä on tarkoituksenmukaista. Jos asiasta säädetään asetuksella, maakunnan rooli suoran valinnan palvelujen osalta kaventuu lähes pelkästään rahoittajan rooliksi.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

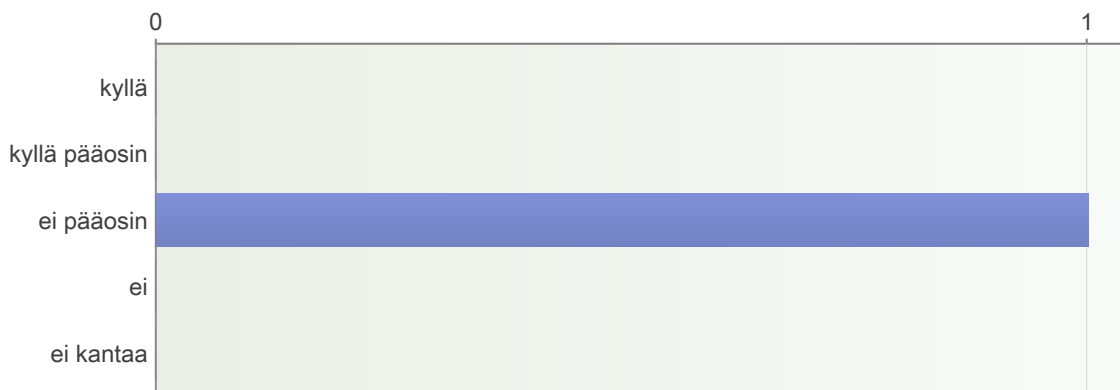
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelijärjestelmässä maakunta ei voi kantaa järjestämisvastuutaan: maakunnalla ei ole suoria ohjaus- eikä vaikutusmahdollisuuksia maksusetelipalvelun tuottajaan. Maakunta voi lakiesityksen 31 §:n mukaan asettaa palvelun laatuun, saatavuuteen ja palvelujen yhteen sovittamiseen liittyviä ehtoja suoran valinnan palvelun tuottajille, mutta ei maksusetelipalvelun tuottajille.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

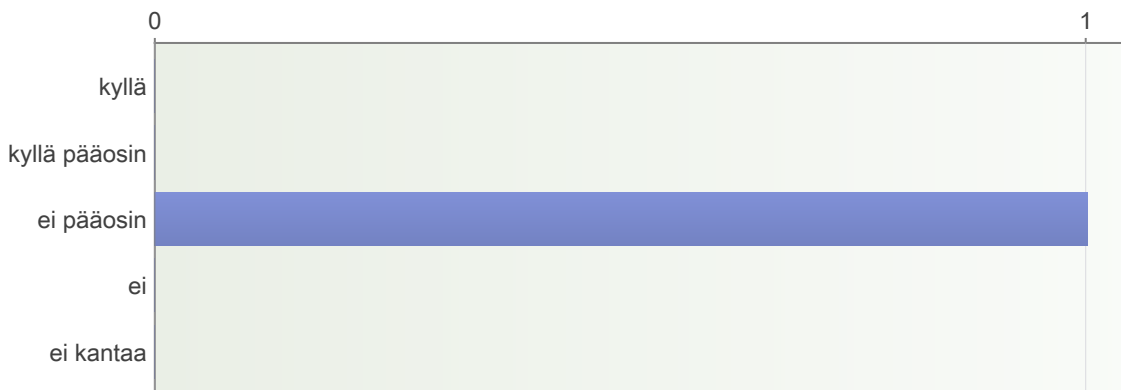
- Velvollisuus maksusetelien antamiseen saattaa vaikuttaa tuottajien halukkuuteen perustaa sote-keskuksia. Maksuseteli lisää suoran valinnan palvelun tuottajan riskiä ja sitä kautta korottaa hintaa, jolla palveluja ollaan valmiita tuottamaan.

Lakiesityksen mukaan sote-keskuksella säilyy kokonaisvastuu asiakkaan palvelukokonaisuudesta, palvelun laadusta ja vaikuttavuudesta sekä maksusetelipalvelun tuottajan tekemistä virheistä silloinkin, kun asiakas käyttää maksuseteliä. Sote-keskuksella ei kuitenkaan ole juuri mahdollisuutta puuttua asiaan, jos se esimerkiksi havaitsee maksusetelipalvelun laadussa ongelmia. Kokonaisvastuun hajautuminen liikelaitoksen, maakunnan, suoran valinnan palvelun ja maksusetelipalvelun tuottajan välillä voi aiheuttaa viivästyksiä ja heikentää palvelujen integraatiota.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

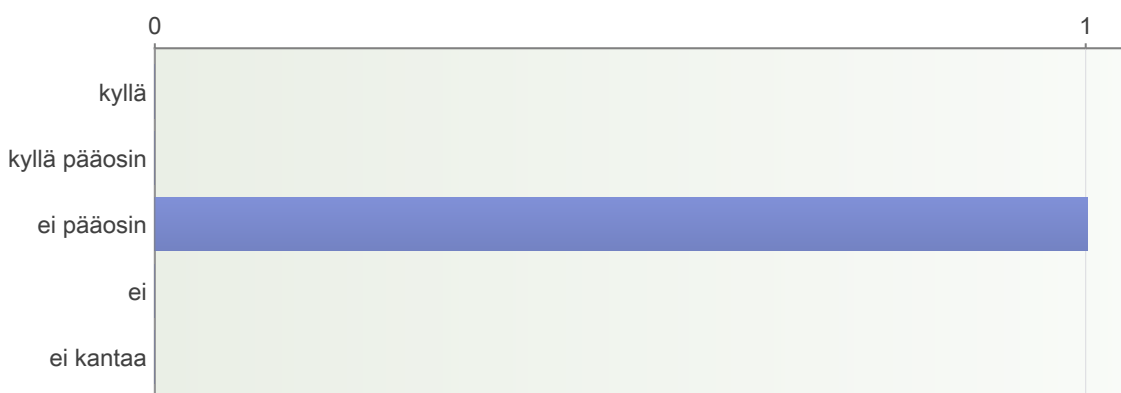
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Alueellinen erilaisuus on vaarassa toteutua. Haja-asutusalueella maksusetelillä palveluja tarjoavia yrityksiä on todennäköisimmin harvemmassa kuin asutuskeskuksissa. Tämä muodostaa uhan kansalaisten eriarvoistumiselle ja terveyserojen kasvulle. Lisäksi asiakkaalla olisi oltava riittävästi tietoa omasta tilanteestaan ja palvelun tarpeesta ja kyky arvioida eri vaihtoehtoja.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

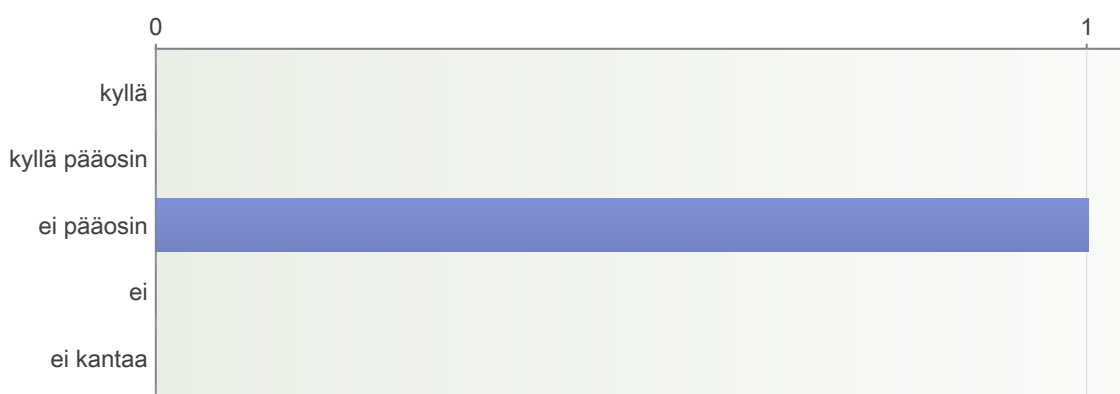
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suurin ongelma muodostuu siitä, miten matkakulut aiotaan korvata kansalaiselle palvelun tuottajan luokse. Mikäli haluttu palveluntuottaja on kaukana, saattaa usealle asiakkaalle muodostua valinnanvapautta rajoittavaksi tekijäksi omakustanteinen matka kyseisen palvelun tarjoajan luokse. Valintaoikeutta on tarpeen rajata esimerkiksi silloin, kun lastensuojelun tai päihde- ja mielenterveyspalvelujen saaminen viivästyy asiakkaan itsensä tai hänen läheistensä tekemine valintojen seurauksena.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasseteli lisäisi asiakkaiden valinnanvapautta oleellisesti. Asiakkaan oikeuksien näkökulmasta jää kuitenkin epäselväksi, miten asiakassetelillä hankittavat palvelut määritellään eli kuinka varmistetaan se, että asiakas tietää, millaista palvelua hän on oikeutettu saamaan. Palvelusetelijärjestelmässä kunta määrittää palvelun sisällön ja asettaa palveluntuottajan hyväksymiskriteerit. Maakunnalla pitäisi olla mahdollisuus asettaa hyväksymiskriteerit asiakassetelipalvelun tuottajalle.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

31. Vapaamuotoiset huomiot.

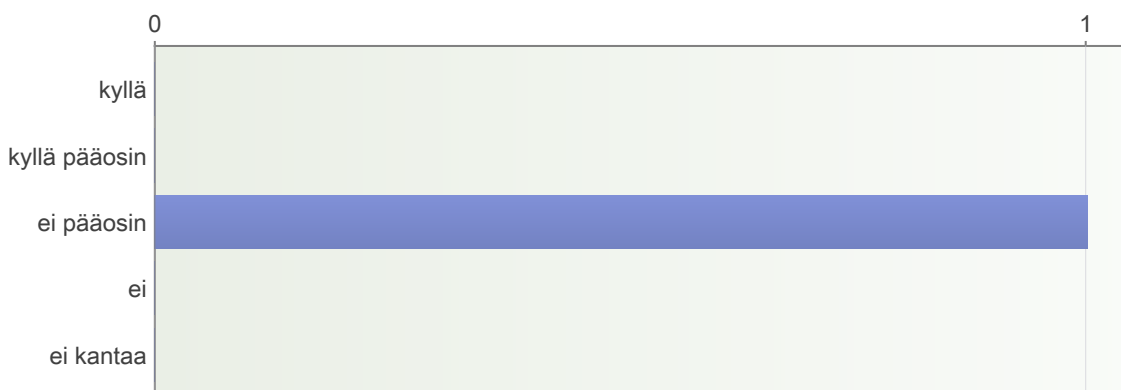
Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelituottajien ohjaaminen on vaikeaa. Lakiluonnoksessa jää kaiken kaikkiaan epäselväksi maakunnan liikelaitoksen, maakunnan, sote-keskusten sekä erilaisin ostopalvelusopimuksin ja setelijärjestelyin toimivien palveluntuottajien tosiasialliset hankinta- ja alihankintasuhteet ja maakunnan tosiasialliset ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet.

Asiakassetelijärjestelmä johtaa sairaalatoimintojen ja joidenkin muidenkin erityistason palvelujen yhtiöittämiseen. Tämä on ongelmallista koko uudistuksen tavoitteiden kannalta. Säästötavoitteen kannalta ongelmia aiheutuu siitä, että perustettavien yhtiöiden oikeus käyttää maakunnan liikelaitoksen tukipalveluja, esimerkiksi kuvantamis- ja laboratoriopalveluja, on hankintalakiin tehdyt muutokset huomioiden ongelmallista.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

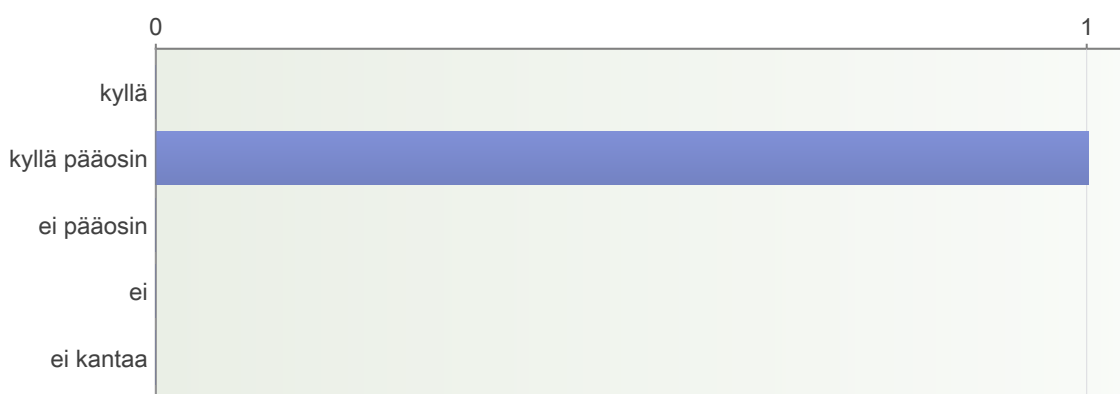
33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan valinnanvapaus tulee nykyisen lakiehdotuksen tässä muodossaan toteutuen olemaan kovin erilainen Suomen eri osissa. Myöskin asiakassetelillä saatavan palvelun saavutettavuus on asiakaskohtaisesti erilainen ja siten omiaan lisäämään kansalaisten eriarvoisuutta, joka muodostaa uhan terveyserojen kasvulle. Asiakassetelin vähimmäistasona perusteluissa pidetään sitä, että 15 % näiden palvelujen kokonaiskuluista on asiakassetelin piirissä. Kiinteä vähimmäistason määrittely on perusteetonta.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetti antaa asiakkaalle hyvin laajat mahdollisuudet tarvitsemiensa palvelujen toteuttamiseen. Sen soveltamisala ja velvoittavuus on laaja ja sen käyttöön on esityksen mukaan tarkoitus siirtyä välittömästi lain tullessa voimaan vuonna 2019. Tämä loisi suuren riskin asiakkaiden palvelujen jatkuvuudelle ja toisaalta kustannusten hallitsemattomalle kasvulle ja edellyttäisi runsaasti henkilöresurssia palvelutarpeen arviointiin yhtä aikaisesti vuoden 2018-2019 - vaihteessa. Suomessa ei ole kokemusta henkilökohtaisen budjetin laajasta käytöstä ja kansainväliset kokemukset osoittava kustannusten nousua sen käyttöönoton jälkeen. Lisää kokeiluja tarvitaan, jotta malliin liittyviä ongelmia kyetään korjaamaan.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

37. Vapaamuotoiset huomiot.

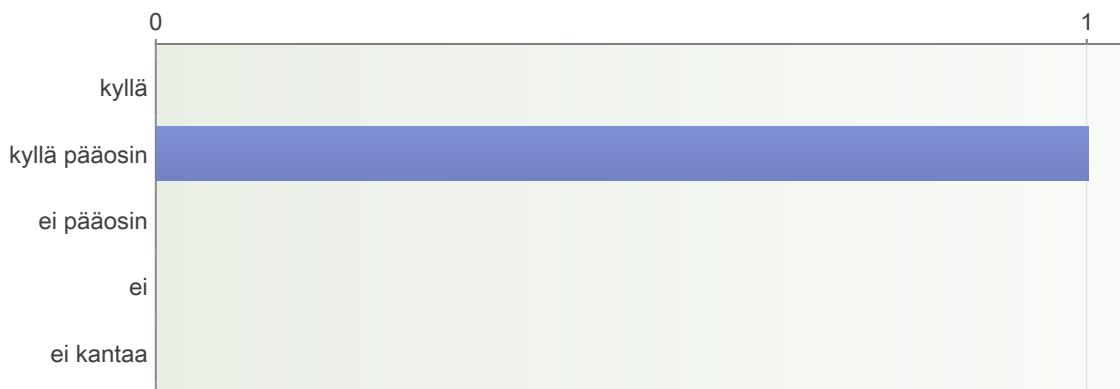
Vastaajien määrä: 1

- Esitykseen tuetusta päätöksenteosta ei sisälly minkäänlaista vaikutusten arviointia. Jatkovalmistelu edellyttää kustannusvaikutusten realistista arviointia. Kun tehtävään nimettävä henkilö ei voisi olla palvelus- ja toimeksiantosuhteessa palvelun järjestäjään eikä tuottajaan, tukea tarjoavan henkilöiden saatavuus voi osoittautua ongelmalliseksi. Perusteluissa esitetty arvio siitä, että tuettu päätöksenteko voitaisiin toteuttaa vapaaehtoisvoimin ja maakuntien välisenä ns. vaihtotyönä, on epärealistinen. Kyseessä on ammatillista osaamista edellyttävä uusi tehtävä, josta muodostuu väistämättä kustannuksia.

Päätöksenteossa tukeminen on tarkoitus ulottaa tilanteisiin, joissa asiakkaalla tai potilaalla on vaikeuksia ymmärtää käytettävissä olevia toiminta- ja päätösvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia. Esityksessä ei ole millään tavoin arvioitu henkilömäärää, jota tuettu päätöksenteko voisi koskea. Ainakin uuden valinnanvapauslainsäädännön voimaan tullessa tuen tarpeen voi arvioida olevan suurta.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

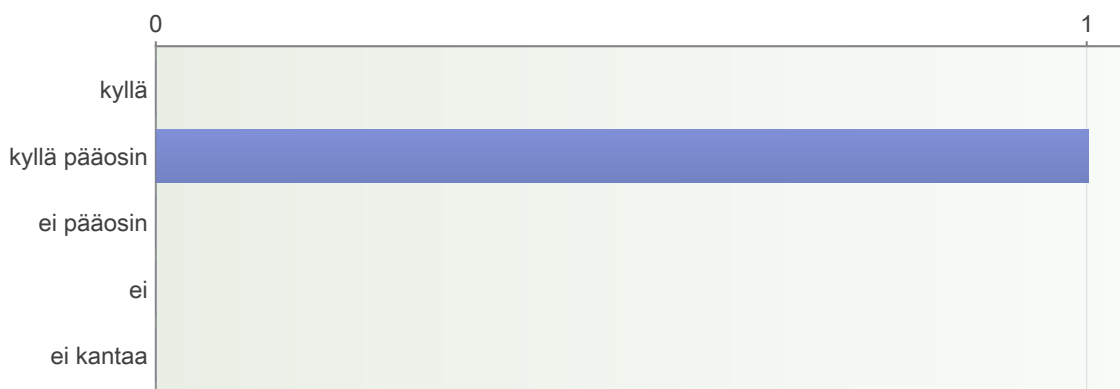
39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hyväksymis- ja sopimusmenettelyt lisäävät huomattavasti hallinnollisen työn määrään ja kuluttavat resursseja. Ne myös vaativat uudenlaista sopimusoikeudellista osaamista.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

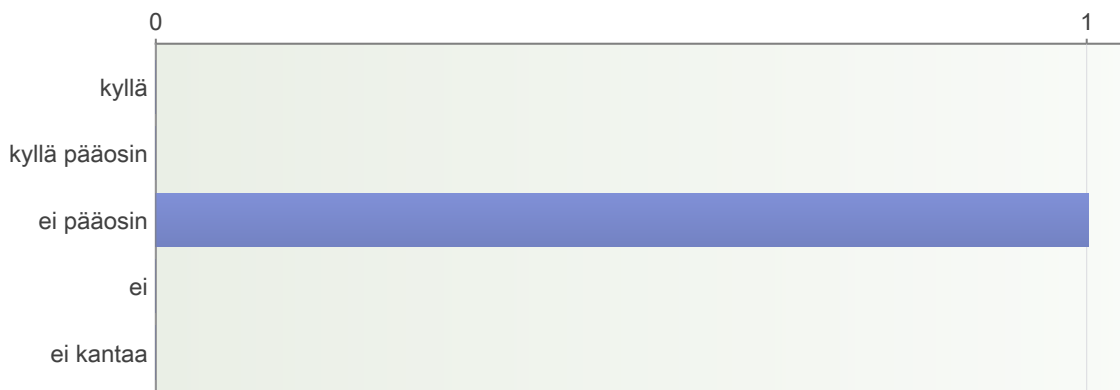
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelin, asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetoinnin ohjaustyö on resursseja kuluttavaa ja kustannuksia lisäävää. Tämä on omiaan vähentämään tavoiteltuja säästövaikutuksia. Lainsäädännössä tulisi olla mekanismi, jolla maakunta tai suoran valinnan tuottaja voisi puuttua henkilökohtaisen budjetin tai maksusetelipalvelun tuottajan toimintaan suoraan, jos se havaitsee toiminnassa laadullisia tai muita puutteita.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen tuottajien velvoitteet pitäisi olla kansallisia eikä maakunnallisia. Pelkästään maakunnalliset velvoitteet asettavat kansalaiset eriarvoiseen asemaan maakuntien välillä, jolloin myös perustuslain takaama yhdenvertaisuus vaarantuu. Muutoin on kannatettavaa, että tuottajille voidaan asettaa asukkaiden palvelun tarpeesta johtuvia ehtoja.
Tuottajien velvoitteet mm. tietojärjestelmävaatimukset voivat kuitenkin luoda kynnyksen palveluntuottajaksi ilmoittautumiselle erityisesti pienille yrityksille.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

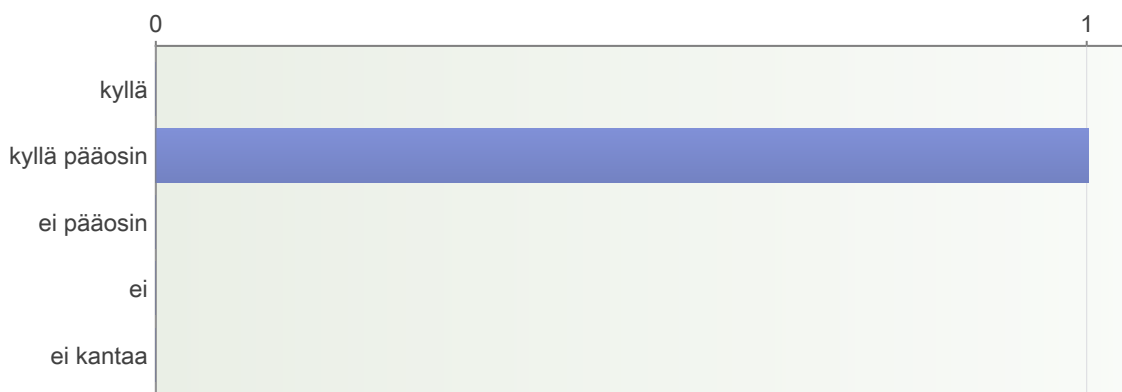
45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tärkeää on, että pelkän kapitaation lisäksi huomioidaan myös demografiset tekijät, varsinkin sairastavuus ja ikärakenne. Lisäksi on otettava huomioon haja-asutusalueiden ihmisten hoidon saavutettavuuden kulurakenne.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

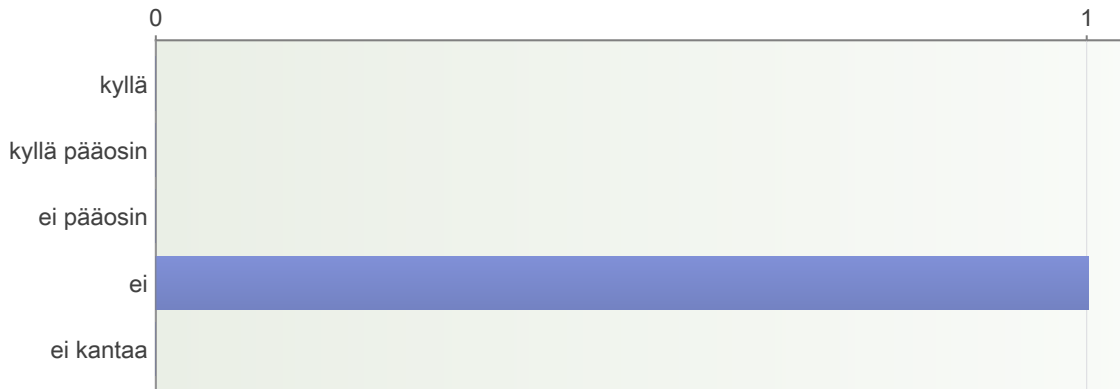

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden toimeenpanolle on varattava riittävä siirtymäaika. Markkinoiden avautuminen suoran valinnan sote-keskuksille ja suunhoidon yksiköille sekä asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto yhtä aikaisesti 1.1.2019 muodostavat suuren riskin palvelujen jatkuvuudelle.

Lakiluonnoksessa säädetään 1. ja 2. vaiheessa tapahtuvasta vaiheistuksesta, mutta tosiasiallisesti lain voimaantulossa ei ole lainkaan vaiheistusta. Lain siirtymäsäännökset ja niiden perustelut ovat ristiriitaisia. Kahden vuoden siirtymäaika 31.12.2020 saakka maakunnan yhtiöiden perustamisessa ei ole aito siirtymäaika, jos yksityiset sote-keskukset ja suun hoidon yksiköt ovat aloittaneet toimintansa 1.1.2019.

Olisi perusteltua käyttöönottaa valinnanvapausmalli asteittain ja samanaikaisesti koko maassa niin yksityisen kuin julkisomisteisen tuotannon osalta. Tämän hallituksi toteuttamiseksi valinnanvapaus ja sen edellyttämä tuotannon yhtiöittäminen tulisi toteuttaa perustasoon kuuluvissa sosiaali- ja terveydenhuollon suoran valinnan palveluissa ja suunhoidon perustason palveluissa aikaisintaan 1.1.2021 alkaen ja laajennettuun perustasoon kuuluvissa palveluissa 1.1.2023. Siirtymäkauden aikana palvelusetelin käytön laajentamisella ja henkilökohtaisen budjetin pilotoinnilla voidaan hankkia kokemuksia valinnanvapauden lisäämisestä. Näin ollen yhtiömuotoisen toiminnan täysimittaiselle organisoinnille varattaisiin aikaa vuoden 2022 loppuun, minkä Kuntaliitto toi esille jo syksyllä 2016 antamassaan lausunnossa.

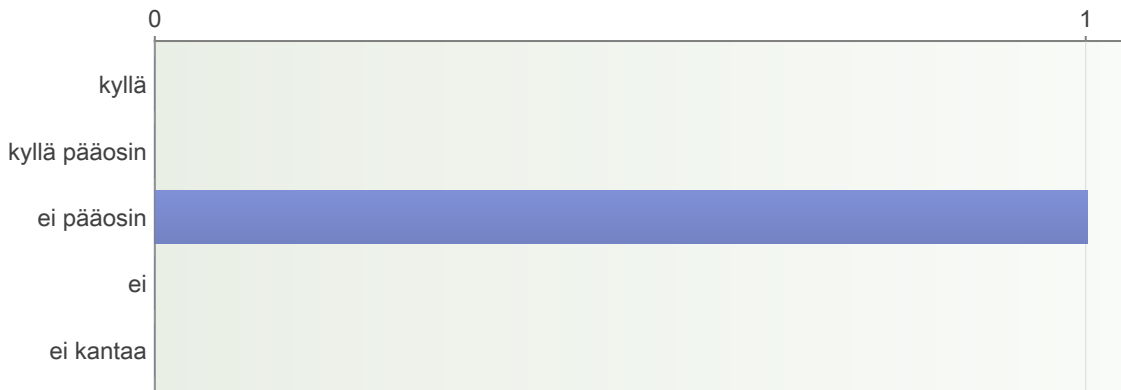
Tarvittavien tietojärjestelmämuutosten suunnittelu voi käynnistyä vasta lainsäädännön toiminnallisten yksityiskohtien selkiytyttyä. Tietojärjestelmämuutosten hallittu toimeenpano edellyttää selkeää vastuunjakoa sekä riittävää aikataulua. Laajojen tietojärjestelmämuutokset toimeenpano ja käyttöönotot edellyttävät kokemusten perusteella n. 3-5 vuoden siirtymäaikaa.

Jos laki tulee voimaan annetussa aikataulussa, maakunnan täytyisi aloittaa merkittäviä valinnanvapauteen liittyviä valmistelutoimia jo vuonna 2018. Tällaisia olisivat mm. suoran valinnan palveluntuottajien

ilmoittautumisten vastaanottaminen vähintään 6 kk ennen lain voimaantuloa, ja asiakkaille valinnanvapaudesta informointi 2 kk ennen lain voimaantuloa. Myös palveluntuottajien kanssa tehtävät sopimukset sekä samalla myös hyväksymiskriteerit ja hinnoitteluperusteet olisi oltava määriteltynä vähintään puoli vuotta ennen lain voimaan tuloa. Samoin asiakasasetelihin ja erityisesti henkilökohtaiseen budjettiin liittyen täytyisi tehdä kriteeristöjä, päätöksiä palveluista joissa asiakasseteli otettaisiin käyttöön, huolehtia maksatusjärjestelmistä jne. jos mallit otetaan käyttöön heti vuoden 2019 vaihteessa. Aikataulua ei ole mahdollista toteuttaa.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

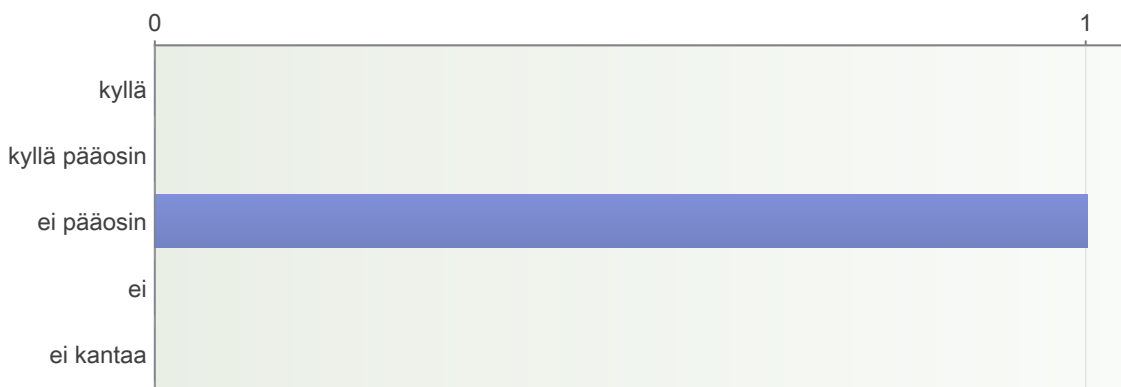
51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslainsäädäntö kaventaa maakunnan mahdollisuuksia käyttää järjestämisvastuuseen liittyvää valtaa ja toteuttaa järjestämisvastuutaan. Lukuun 9 sisältyvät asetuksenantovaltuudet ovat epätarkoituksenmukaisia ja maakuntien itsehallinnon ja järjestämisvastuun vastaisia. Myöhemmin säädettävillä asetuksilla voitaisiin määrätä yksityiskohtia myöten kaikista suoran valinnan palvelun tuottajille maksettavista korvauksista ja tehdä myös yksittäisiä maakuntia koskevia päätöksiä korvausperusteista.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

53. Vapaamuotoiset huomiot.

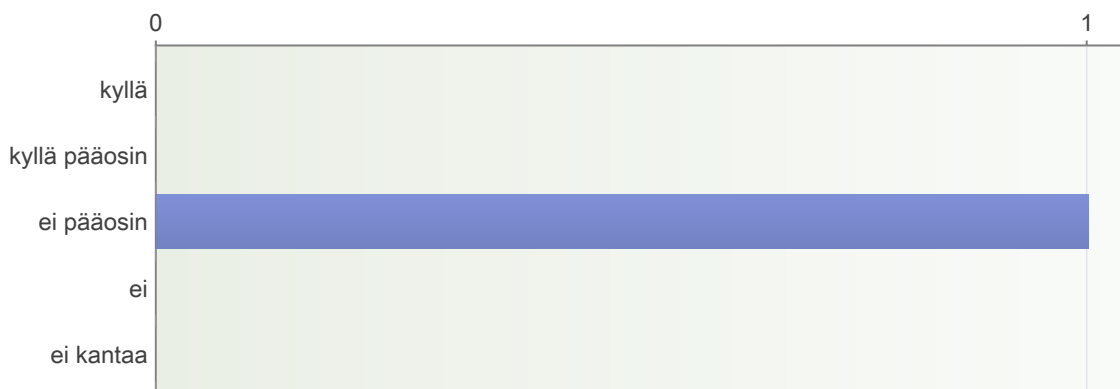
Vastaajien määrä: 1

- Esitys kyllä synnyttää markkinat, mutta niiden epätasainen jakautuminen valtakunnan sisällä on lausunnolla olevan lainsäädäntöesityksen toteutuessa enemmän kuin todennäköistä. Erittäin mahdollista on, että asutuskeskuksissa valinnanvapauden mahdollisuus on suuri ja haja-asutusalueilla sitä ei ole ollenkaan. Yksityisille jo työterveyshuollon palveluja tuottaville yrityksille luodaan mahdollisuus rakentaa samaan yhteyteen sote-keskusjärjestelmä ja saada jo työterveyshuollossa hoidetuista potilaista myös korvaus maakunnalta.

Kansalaisten alueellisen eriarvoistamisen todennäköisyys on estettävä. Samoin on estettävä kaksoisrahastuksen mahdollisuus samoista potilaista.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Alkuvaiheessa pieniä toimijoita tulee henkilökohtaisen budjetin sekä maksusetelipalveluihin, jos maksusetelipalveluissa on mukana myös sosiaalipalveluja. Todennäköistä on, että mittakaavaetujen ja fuusioiden myötä nämä markkinat keskittyvät tulevaisuudessa suuremmille tuottaja- organisaatioille. Erityisesti pienille tuottajille markkinoille tulon kynnyksiä ovat tietojärjestelmäpalveluihin liittyminen sekä moninaiset raportointivelvoitteet varsinkin, jos tuottajat eivät voi hyödyntää maakunnan tarjoamia yhteisiä tietojärjestelmiä.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

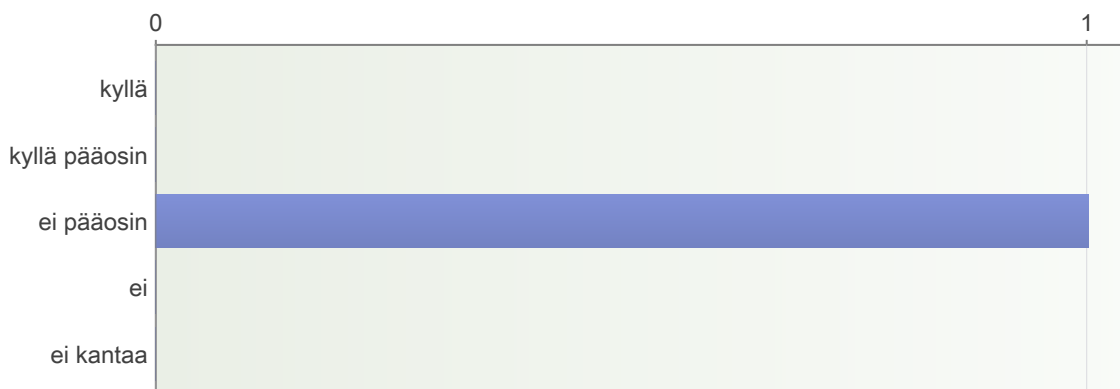
Vastaajien määrä: 1

- Parhaimmillaan valinnanvapaus ja sen myötä lisääntyvä kilpailu asiakkaista parantaa palvelun laatua. Uudistus lisäänee erityisesti terveyspalvelujen kysyntää ja kysynnän lisääntyminen voi kohdentua myös epätarkoituksenmukaisella tavalla uudistuksen tavoitteisiin nähden. On kuitenkin vaikeaa arvioida, kuinka uudistus lopulta vaikuttaa asiakkaiden valintoihin, sillä esimerkiksi mainonta ja markkinointi ohjaavat kuluttajien valintoja.

Edellä esitetystä syystä olisi tärkeää kokeilla ehdotettavia uusia valinnanvapauden muotoja ja hyödyntää nyt käynnissä olevien kokeilujen tuloksia ennen laajamittaista toimeenpanoa.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

59. Vapaamuotoiset huomiot.

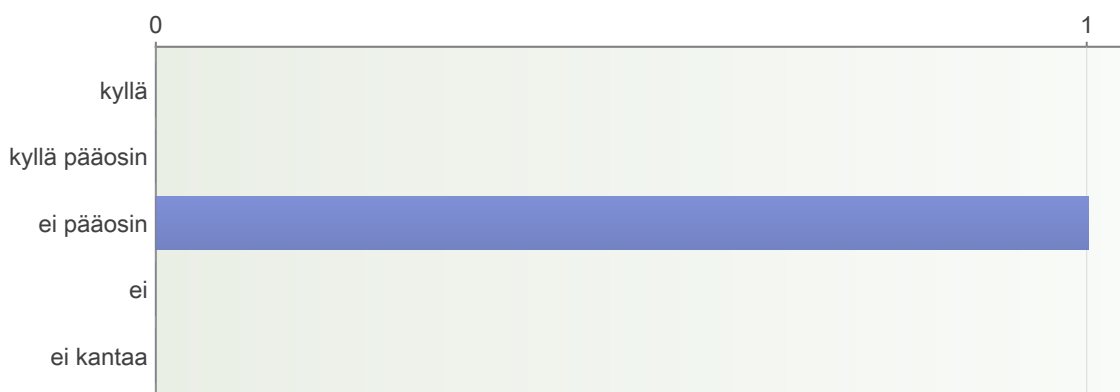
Vastaajien määrä: 1

- Suun terveydenhuollon muuttuminen suoran valinnan palveluksi parantaa palvelujen saatavuutta, mikä on asiakkaan kannalta hyvä asia. Maantieteellinen keskittyminen näyttää kuitenkin ilmeiseltä eli alueellista tasa-arvoa uudistus ei ainakaan paranna.

Järjestelmämuutos luo suuren riskin kustannusten kasvuun, kun asiakkaille syntyy oikeus valita yksityinen palveluntuottaja julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuilla. Suun terveydenhuollon oletettu saatavuuden paraneminen myös lisäänee palvelujen kysyntää. Tästä voi aiheutua lisäkustannuksia edellä mainitun yksityiseltä julkiselle siirtymisen aiheuttamien lisäkustannuksen ohella. Keskeistä on, millä kapitaatiohinnalla palveluntuottajat ottavat vastuulleen asiakkaan suun terveydenhuollon vuodeksi.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutusarvioinnissa on hyvin nostettu esille valinnanvapauslainsäädännön positiivisia vaikutuksia ja riskejä. Valmistelun keskeneräisyys ja loppuvaiheessa tehdyt muutokset vaikuttavat kuitenkin niin, että vaikutusarvioinnissa on puutteita.

Tärkeimmät myönteiset vaikutukset syntyvät verrattain pitkien, myönteisesti etenevien tapahtumaketjujen lopputuloksena. Osa vaikutuksista riippuu lainsäädännön lisäksi maakuntien tekemistä päätöksistä, joiden perusteella tuottajat tekevät omat päätöksensä palvelun tarjoamisesta. Asiakkaiden valinnat ovat mahdollisia vasta sen jälkeen, kun on olemassa palveluja, joista valita. Vaikutusarviointiin liittyy siis vakavia vaikeuksia, mistä syystä todellinen vaikutusten arviointi edellyttäisi kokeiluja, joiden perusteella erilaisia valinnanvapausmekanismeja voitaisiin aidosti testata.

Kunta kiinnittää myös huomiota siihen, että lausunnolla olevaan hallituksen esitysluonnokseen sisältyvissä vaikutusarvioinneissa ollaan varsin kriittisiä sen suhteen, että esitettyä valinnan- vapausmallilla olisi mahdollista saavuttaa sote -uudistukselle asetetut integraatio-, talous- ja yhdenvertaisuustavoitteet.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Sote-uudistus teettää jo nykyisellään omassa organisaatiossamme runsaasti työtä, joka on pois varsinaisesta asiakastyöstä, koska lisäresursseja kunnassa ei sote-valmisteluun ole. Näin jo nykyisessä vaiheessa sote-uudistus heikentää asiakkaiden palvelun saatavuutta.

Omassa ja alueemme sote-organisaatiossa on menossa selkeä kehitysvaihe parantamaan asiakkaiden hoidon saatavuutta ja saavutettavuutta sekä laskemaan kustannuksia. Tähän alueelliset organisaatiomme eivät tarvitse kansallista sote-uudistusta. Valtakunnallinen sote-uudistus kyllä jonkin verran hidastaa alueemme oman uudistuksen etenemistä ja myös tällä tavoin vaikuttaa haitallisesti alueen asukkaiden hoidon toteutumiseen.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- 23.1. Nyt lausuttavana oleva sote-lakiesitys pitäisi palauttaa uuteen perinpohjaiseen valmisteluun, korjata lausunnonantajatahojen esiin nostamat epäkohdat ja sitten lähettää uudelle lausuntokierrokselle.

23.2. Työterveyshuolto on ehdottomasti integroitava sote-uudistuslainsäädäntöön ja myös valinnanvapauslainsäädäntöön. Työterveyshuolto ei voida tulevaisuudessa säilyttää muusta terveydenhuollosta riippumattomana omana saarekkeenaan. Työterveyshuollon integroinnilla muuhun terveydenhuoltoon on väestötasolla terveyseroja vähentävä ja kustannuksia laskeva vaikutus.

23.3. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatio jää lausunnolla olevan lakiesityksen mukaan suurelta osin toteutumatta. Kyseinen integraatio tulee välttämättä toteuttaa, jotta potilaan hoidon saatavuus paranee ja kustannukset laskevat.

23.4. Tietojärjestelmä tulee yhteensovittaa fiksummin, jotta päästään palvelun joustavuuteen ja kustannusten alenemiseen.

23.5. Sote-ammattilaisten pysyvyydestä palveluntuotannossa tulee huolehtia annettua lakiesitystä paremmin, koska vain säilyttämällä työntekijöiden tietotaito palvelujärjestelmässä voidaan laadusta ja potilasturvallisuudesta huolehtia ja saavuttaa terveyserojen todellinen väheneminen.

23.6. Asiakkaita on informoitava nykyistä selkeämmin siitä, mitä he tosiasiallisesti tulevat valitsemaan ja mitkä heidän todelliset valinnan edellytyksensä ovat.

23.7. Koko sote-järjestelmän ohjaus ja valvonta tulee olla kansallisella eikä maakunnallisella tasolla.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.